

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Nc/2/2022
Identifikačné číslo spisu:	7115225419
Dátum vydania rozhodnutia:	11.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7115225419.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky - manželky T.. J. O., bývajúcej v C., I. X, proti manželovi T.. L. O., bývajúcemu C., Š.G. XX, o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom L. O., narodenému XX. B. XXXX a N. O., narodenej X. M. XXXX, zastúpeným Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, za účasti prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 11P/141/2015, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8CoP/328/2021, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach Mgr. Miloš Greguš, JUDr. Agnesa Hricová n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8CoP/328/2021.

Odôvodnenie

1. V právnej veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8CoP/328/2021 manžel uplatnil námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Košiciach JUDr. Agnese Hricovej a Mgr. Milošovi Gregušovi. V obsiahlom podaní predovšetkým uviedol, že sudca má pomer k veci a minimálne nepriamy právny záujem na výsledku konania. Konania manžela na košických súdoch nie sú nezávislé a nestranné, sú manipulované organizovanou zločineckou skupinou prepojenou na justičnú mafiu. Poukázal na to, že sudca získal o veci informácie inak ako predpísaným procesným spôsobom a skôr, ako sa stal zákonným sudcom. Sudcovská mafia v Košiciach ho chce nezákonne obmedziť na slobode pre poukazovanie na korupciu a zasahovanie do nezávislosti súdov. Za ekonomickú likvidáciu manžela sú aj nezákonní sudcovia a niektorí už vylúčení sudcovia, ktorí sú namietanému sudcovi kolegami. Tvrdil, že sudca je voči nemu v nepriateľskom pomere a priateľskom pomere k jeho protivníkovi. Sudcovská mafia robí podľa jeho názoru súdny lobbying manželke. Sudcov namietal z dôvodu porušenia § 326a Trestného zákona a iné, nakoľko v jeho veciach došlo k ohýbaniu práva, prekrúcaniu faktov a krytiu nezákonného sudcu. V námietke zaujatosti uviedol zoznam 28 súdnych konaní a žiadal, aby sa zákonný senát s nimi vysporiadal. Tvrdil tiež, že namietaní sudcovia majú blízko práve k sudcom, ktorí údajne participovali na motíve jeho pripravovanej fyzickej likvidácie.

2. Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach JUDr. Agnesa Hricová v reakcii na námietku zaujatosti uviedla,

že je bez pomeru k veci a účastníkom konania a nemá žiadny záujem na výsledku konania. O predmete konania získala informácie výlučne zo spisu. K namietaným trestným a občianskoprávnym konaniam sa nevyjadřila, nakoľko s nimi nie je oboznámená a týchto sa nezúčastňovala. Dodala, že nie je ovplyvňovaná zločineckou skupinou ani žiadnou treťou osobou a necíti sa zaujatá.

3. Sudca Krajského súdu v Košiciach Mgr. Miloš Greguš vo vyjadrení k námietke zaujatosti uviedol, že účastníkov konania nepozná, nie je s nimi v žiadnom pomere a nemá žiadny záujem na výsledku konania. Nie je ovplyvňovaný zločineckou skupinou ani žiadnou treťou osobou. O predmete konania má informácie výlučne zo spisu Krajského súdu v Košiciach ako odvolacieho súdu v tomto konaní. S postupom manželov nebol oboznámený predtým, ako sa stal zákonným sudcom. K námietke, že sa zúčastňoval na Okresnom súde Košice I, na ktorom v tom čase pôsobil, na marení spravodlivosti vo veciach vedených pod sp. zn. 15C/177/2013 a 22C/21/2017 uviedol, že vo veci sp. zn. 15C/177/2013 konala od roku 2013 do roku 2019 sudkyňa JUDr. Slobodníková a od 24. apríla 2019 sudkyňa JUDr. Melicherčíková. Vo veci sp. zn. 22C/21/2017 konala od roku 2017 sudkyňa JUDr. Dubjel a od 8. júna 2021 v nej koná sudkyňa JUDr. Oros Nemešová. Ide o samosudcovské spory, na ich konaní a rozhodovaní sa nezúčastnil, ani do nich žiadnym spôsobom nezasahoval. Navyše konal vo veci sp. zn. 12C/24/2015, v ktorom bol žalobca manžel, toto konanie však bolo zastavené vyššou súdnou úradníčkou pre nezaplatenie súdneho poplatku. K trestným a občianskoprávnym spisom uvedeným v námietke zaujatosti sa nevyjadřil, nakoľko s nimi nie je oboznámený a nezúčastňoval sa na konaní a rozhodovaní. Na záver dodal, že nemá vedomosti o pripravovanej fyzickej či majetkovej likvidácii manžela či o jeho prenasledovaní štátnymi orgánmi.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“)], posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti označených sudcov Krajského súdu v Košiciach z aspektu existencie dôvodov uvedených v § 49 ods. 1 CSP, pre ktoré je sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený.

5. Podľa § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

6. Účelom právnej úpravy vyjadrenej v citovanom § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu (účastníkom), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu/sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu (veci) považované za právne relevantné. Je nimi existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu (veci), v rámci ktorého by bol daný konkrétny záujem sudcu na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu (účastníkov konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

7. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Pri posudzovaní skutočností uvádzaných manželom v námietke zaujatosti vychádzal najvyšší súd jednak zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu, ako aj z toho, že výnimky z takejto prezumpcie stanovuje iba zákon.

9. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezáujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

10. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezáujatosti (pozri tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)záujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

11. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojím významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

12. Z § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezáujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

13. V danom prípade z obsahu námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach vyplýva (§ 124 ods. 1 CSP), že manžel namieta ich pomer k veci, pozitívny vzťah k navrhovateľke - manželke, právny záujem na výsledku konania a získanie informácií o veci skôr, ako sa stali zákonnými sudcami.

14. Z vyjadrenia zákonných sudcov JUDr. Agnesy Hricovej a Mgr. Miloša Greguša vyplýva, že títo sudcovia sa subjektívne necítia byť zaujatí. Obaja uviedli, že sú bez pomeru k veci a účastníkom konania, nemajú žiadny záujem na výsledku konania, o predmete ktorého majú informácie výlučne zo spisu. K namietaným trestným a občianskoprávnym konaniam uvedeným v námietke zaujatosti sa nevyjadrili, nakoľko s nimi nie sú oboznámení. Uviedli, že nie sú ovplyvňovaní zločineckou skupinou ani žiadnou tretou osobou. Presvedčenie manžela, že menovaní sudcovia by mohli mať záujem rozhodnúť vo veci v jeho neprospech, nemôže byť dôvodom pre vylúčenie namietaných sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, pretože táto skutočnosť sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 49 ods. 1 CSP. Dôvodom na vylúčenie sudcu v zmysle § 49 ods. 3 CSP nie sú ani okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

15. Obava (pocit) z nedostatku nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, ktoré však predložené podanie manžela nespĺňa. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

16. Najvyšší súd konštatuje, že obsah námietky zaujatosti manžela, ani stanovisko namietaných sudcov k tejto námietke nepreukazujú existenciu takého vzťahu alebo konkrétnej skutočnosti (nestačí len okolnosť všeobecná), pre ktorú by bolo možné mať legitímne pochybnosti o nezaujatosti namietaných sudcov k veci alebo k účastníkom konania.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel najvyšší súd k záveru, že v danom prípade nie sú splnené zákonom vyžadované predpoklady vyplývajúce z § 49 ods. 1 CSP na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Košiciach JUDr. Agnesy Hricovej a Mgr. Miloša Greguša z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Námietku zaujatosti uplatnenú manželom voči menovaným sudcom považoval preto najvyšší súd za nedôvodnú.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.